

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 456/2025-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], narodeného [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Mgr. Henrichom Schindlerom, advokátom, Skuteckého 33, Banská Bystrica, proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 11Co/83/2024-261 z 1. apríla 2025 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 15. júla 2025 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Sťažovateľ navrhuje napadnuté uznesenie spolu s uznesením Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 19C/64/2022-75 zo 4. septembra 2023 zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie. Sťažovateľ tiež navrhuje priznať mu náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti, napadnutého uznesenia a ďalších príloh vyplýva, že sťažovateľ sa ako žalobca domáhal v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 19C/64/2022 proti žalovaným ako dedičom dlžníka zaplatenia zmluvnej pokuty. Uznesením č. k. 19C/64/2022-72 z 9. februára 2023 okresný súd konanie prerušil podľa § 163 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) z dôvodu, že mu bol 30. novembra 2022 doručený návrh právneho zástupcu žalovaných na prerušenie konania po poručiteľovi [REDAKOVANÉ], po ktorom je dedičské konanie sp. zn. 26D/65/2018, Dnot 146/2020 vedené Notárskym úradom Nová Baňa, notárkou Mgr. Andreou Galetovou, s odôvodnením, že v prípade odmietnutia dedičstva v dosiaľ neskončenom dedičskom konaní nebudú v postavení pasívne vecne legitimovaných subjektov.

Podaním doručeným okresnému súdu 19. januára 2023 sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu vyjadril súhlas s prerušením konania do skončenia dedičského konania po poručiteľovi.

3. Okresný súd uznesením č. k. 19C/64/2022-75 zo 4. septembra 2023 podľa § 163 ods. 2 CSP konanie zastavil, a to z dôvodu, že strany sporu nepodali do šiestich mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia o prerušení konania (do 27. augusta 2023) návrh na pokračovanie v konaní. O nároku na náhradu trov konania okresný súd rozhodol podľa § 256 CSP v spojitosti s § 255 ods. 2 CSP tak, že nárok na náhradu trov konania nepriznal žiadnej zo strán sporu z dôvodu procesného zavinenia zastavenia konania, keďže ako žalobca, tak i žalovaní svojou pasivitou zavinieli zastavenie konania tým, že v zákonnej lehote nepodali návrh na pokračovanie v konaní po tom, ako súd konanie prerušil. Proti uzneseniu v jeho celosti podal sťažovateľ odvolanie a proti časti výroku o náhrade trov konania podali odvolanie žalovaní. Krajský súd napadnutým uznesením rozhodol tak, že (I) uznesenie okresného súdu vo výroku I potvrdil, (II) uznesenie okresného súdu vo výroku II zmenil tak, že uložil sťažovateľovi zaplatiť žalovanej náhradu trov prvoinštančného konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania a (III) zaviazal sťažovateľa zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % v lehote 3 dní od právoplatnosti uznesenia súdu prvej inštancie o výške náhrady trov konania. Krajský súd posúdil záver okresného súdu týkajúci sa zastavenia konania ako správny, avšak, čo sa týka náhrady trov konania, stotožnil sa s názorom žalovaných, že pre rozhodnutie o trovách konania je podstatnou otázkou v súlade s § 256 ods. 1 CSP, ktorá strana procesne zaviniela zastavenie konania. Vyhodnotil, že v prejednávanej veci sa na zastavení konania nepodieľali obe strany, hoci návrh na pokračovanie v konaní mohli podať aj žalovaní, títo nemali na to žiaden rozumný dôvod. Na druhej strane žalobca, ktorý sa žalobou domáhal svojho nároku, mal predovšetkým záujem na pokračovaní v konaní, a pokiaľ nenavrhol súdu v konaní pokračovať, procesne zaviniel zastavenie tohto konania. Dodal, že aj keď zákon umožňuje žalovanej strane podať návrh na pokračovanie v konaní, nemožno považovať za jej zavinenie, ak túto možnosť nevyužije, keďže procesne aktívny musí byť predovšetkým žalobca, ktorý inicioval vznik sporu.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému uzneseniu krajského súdu podal sťažovateľ túto ústavnú sťažnosť, v ktorej argumentuje:

a) Sťažovateľ prostredníctvom právneho zástupcu len súhlasil s návrhom žalovaných na prerušenie konania do právoplatného skončenia dedičského konania, pričom podľa obsahu nešlo o zhodný návrh na prerušenie konania, ako uvádza okresný súd v uznesení o prerušení konania. Okresný súd nesprávne prerušil konanie podľa § 163 ods. 1 CSP, hoci správne mal aplikovať § 164 CSP. V dôsledku tohto pochybenia došlo k zastaveniu konania podľa § 163 ods. 2 CSP, a to z dôvodu uplynutia šesťmesačnej lehoty bez podania návrhu na pokračovanie v konaní. Ak by však bolo konanie prerušené na základe § 164 CSP, takáto lehota by vôbec neplynula a konanie by bolo prerušené až do odstránenia prekážky, teda právoplatného skončenia dedičského konania. Na vydanie rozhodnutia o zastavení konania tak neboli splnené podmienky, čím okresný súd

nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

b) Krajský súd sa v napadnutom uznesení vôbec nezaoberal argumentmi uvedenými v odvolaní ani skutočným obsahom úkonov účastníkov konania, vo veci rozhodol formalisticky bez zohľadnenia osobitných okolností prípadu. Z jeho odôvodnenia nemožno zistiť, prečo sťažovateľov súhlas s prerušením konania do právoplatnosti dedičského konania mal byť považovaný za všeobecný návrh na prerušenie konania, z akého dôvodu sa nezaoberal vnútorným rozporom uznesenia o prerušení konania, ani to, prečo konanie nebolo prerušené tak, ako navrhli žalovaní, teda do skončenia dedičského konania. Krajský súd sa nezaoberal ani tým, či okresný súd konanie prerušil podľa § 163 ods. 1 CSP správne alebo nie.

c) Nezákonné a zjavne nespravodlivé je napadnuté uznesenie aj v časti náhrady trov konania, a to z dôvodu, že krajský súd pri rozhodovaní nezohľadnil špecifické okolnosti prípadu, skutočný obsah podaní strán sporu a z toho vyplývajúcu vôľu účastníkov konania. Z obsahu podaní nevyplýva, že by strany zhodne navrhli prerušenie konania, ako to predpokladá zákon, ale prerušenie konania navrhli samotní žalovaní, a to špecificky do právoplatného skončenia dedičského konania. Priznanie náhrady trov žalovanej strane považuje za hrubo nespravodlivé, odporujúce princípu rovnosti zbraní, ako aj základnej funkcii trov konania, ktorou má byť kompenzácia účelne vynaložených nákladov, nie sankcia za predpokladané zavinenie, ktoré nie je objektívne dané. Sťažovateľ zastáva názor, že by nemal znášať trovy konania, a to z dôvodu, že v danom prípade nemožno spoľahlivo určiť, ktorá strana mala vo veci úspech a ktorá zastavenie konania zavinila. V danom prípade mal byť podľa sťažovateľa pri rozhodovaní o náhrade trov konania aplikovaný § 257 CSP, prípadne § 255 ods. 2 CSP, keďže ani jedna zo strán nebola v konaní úspešná.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

5. Podstatou ústavnej sťažnosti je porušenie práva na spravodlivý proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) uznesením krajského súdu, ktorým potvrdil uznesenie okresného súdu o zastavení konania a zároveň uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalovanej náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania.

6. Ústavný súd v súvislosti s námietkami sťažovateľa poukazuje na svoje rozhodnutia, podľa ktorých všeobecné súdy sú primárne zodpovedné aj za dodržiavanie základných práv a slobôd, ktoré ústava alebo medzinárodná zmluva dotknutým fyzickým osobám zaručuje, preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (porovnaj I. ÚS 9/00, II. ÚS 592/2013, III. ÚS 375/2010, IV. ÚS 26/04).

7. Ústavný súd pripomína, že súčasťou jeho ustálenej judikatúry je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu, a preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a pred tým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04). Sťažovatelia nemajú podľa ústavy, zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a stabilizovanej judikatúry ústavného súdu na výber, ktorý z oboch ústavne existujúcich systémov

súdnej ochrany využijú, ale sú povinní postupovať od súdnej ochrany poskytovanej všeobecnými súdmi k súdnej ochrane, na ktorú je kompetentný ústavný súd. Toto „poradie“ sa nedá sťažovateľmi ovplyvniť a jeho vnútorná logika vychádza z toho, že aj všeobecné súdnictvo je zodpovedné za ochranu základných práv a slobôd na úrovni svojich právomocí (čl. 142 ods. 1 ústavy v spojení s čl. 1 CSP). Iba za predpokladu, že sťažovatelia vyčerpajú všetky im dostupné právne prostriedky súdnej a inej právnej ochrany svojho základného práva alebo slobody a pri ich uplatnení nie sú úspešní, môžu sa uchádzať o ochranu tohto základného práva alebo slobody sťažnosťou podanou ústavnému súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (m. m. IV. ÚS 193/2010, I. ÚS 178/2011, IV. ÚS 453/2011, III. ÚS 703/2017).

8. Ústavný súd po dôslednom posúdení odôvodnenia ústavnej sťažnosti konštatuje, že argumentácia sťažovateľa vo vzťahu k tvrdenému neoprávnenému zásahu do jeho práv na súdnu ochranu, resp. spravodlivé súdne konanie je založená na namietaných nedostatkoch v procesnom postupe súdu prvej inštancie, ako aj odvolacieho súdu, ktoré vyústili do nedostatočne odôvodneného rozhodnutia o zastavení konania, ktoré bolo iniciované sťažovateľom.

9. V § 420 CSP sú taxatívne vypočítané procesné vady konania takého stupňa závažnosti, pre ktoré je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu v merite veci alebo rozhodnutiu, ktorým sa konanie končí. Prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia je tak založená na princípe univerzality, čo znamená, že dovolaním možno napadnúť každé rozhodnutie odvolacieho súdu, ktorým sa konanie skončilo, prípadne ktorým sa rozhodlo v merite veci (m. m. IV. ÚS 447/2023).

10. Je nepochybné, že napadnuté uznesenie je rozhodnutím, ktorým sa predmetné konanie končí (napadnutým uznesením krajského súdu bolo potvrdené ako vecne správne napadnuté uznesenie okresného súdu o zastavení konania, pozn.), čo napĺňa prvý predpoklad prípustnosti dovolania podaného z dôvodu existencie vady zmätočnosti (k tomu pozri aj IV. ÚS 540/2022).

11. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany či účastníka konania nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle tohto ustanovenia treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnému procesnoprávnemu rámcu a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavne zaručených procesných práv spojených s uplatnením súdnej ochrany práva. Ide napríklad o právo na verejné prejednanie veci za prítomnosti strany sporu, resp. účastníka konania, právo vyjadriť sa k všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia a pod. (pozri k tomu uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017).

12. Ústavný súd si uvedomuje, že otázka posúdenia, či v konkrétnej veci sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí v rámci takého konania do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Ústavný súd sa pri posudzovaní prípustnosti dovolania z pohľadu nutnosti jeho vyčerpania ako podmienky prípustnosti ústavnej sťažnosti (t. j. pri posudzovaní, či v konkrétnom prípade ide o účinný prostriedok nápravy) môže obmedziť výlučne na formálne posúdenie jeho prípustnosti. Dovolanie neprichádza do úvahy ako účinný prostriedok nápravy najmä vtedy, ak je na prvý pohľad zjavné, že dovolanie je v danom prípade neprípustné, napríklad preto, lebo to výslovne vylučuje procesná norma (napr. § 421 ods. 2 CSP, § 422 CSP a pod.).

Ďalšou osobitnou výnimkou z pravidla o subsidiarite konania o ústavnej sťažnosti je situácia, ak sťažovateľ tvrdí a preukáže, že nevyčerpal právne prostriedky, ktoré mu patria na ochranu jeho základných práv a slobôd, z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

13. S prihliadnutím na argumentáciu sťažovateľa, ktorou v zásade namieta nedostatočnosť odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, a s prihliadnutím na skutočnosť, že právo na riadne odôvodnenie je obsahovou súčasťou práva na spravodlivý proces, ústavný súd konštatuje, že jeho právomoci v konkrétnych okolnostiach veci predchádza právomoc najvyššieho súdu sa predmetnou argumentáciou sťažovateľa zaoberať a jej opodstatnenosť preskúmať.

14. Meritórne preskúmanie časti ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavným súdom v situácii, keď nevyužil právny prostriedok ochrany svojich základných práv, ktorý mu zákon účinne poskytoval, t. j. nepodal dovolanie, hoci ho podať mohol a mal, by bolo porušením princípu subsidiarity ako sťažnostného atribútu vzťahu medzi ústavným súdom a sústavou všeobecných súdov, na ktorom je založené rozhodovanie o ústavných sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 728/2016).

15. Sťažovateľ tiež ani netvrdil (tým menej preukazoval), že dovolanie v konkrétnych okolnostiach veci nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa, a preto zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy ani prípadný postup podľa § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

16. Keďže v konkrétnych okolnostiach veci sťažovateľ mal k dispozícii účinný právny prostriedok, a to dovolanie podľa § 420 písm. f) CSP, je daná právomoc najvyššieho súdu sa skutkovou a právnou argumentáciou zaoberať v dovolacom konaní (obdobne I. ÚS 346/2019 a IV. ÚS 154/2020).

17. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol z dôvodu neprípustnosti podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 26. augusta 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu